

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE,
INNOVATIE EN INDUSTRIE, BUITENLANDSE ZAKEN, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

VICEMINISTER-PRESIDENT EN VLAAMS MINISTER VAN WONEN, ENERGIE EN KLIMAAT, TOERISME EN
JEUGD

VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT, OPENBARE WERKEN, HAVENS EN SPORT

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: GEÏNTEGREERD ACTIEPLAN VOOR DE VLAAMSE INDUSTRIE

Samenvatting:

Vlaanderen heeft nood aan een sterke en duurzame industrie als motor voor onze hele economie, tewerkstelling en export. Een competitieve en duurzame Vlaamse industrie die instaat voor economische groei is een belangrijk fundament van onze Vlaamse welvaart.

Via deze mededeling komt de Vlaamse Regering met een geïntegreerde agenda voor het industriebeleid in Vlaanderen. Dit Industrieplan vertrekt van de prioriteiten die in overleg met de industriefederaties zijn aangeduid in het kader van het Industrieforum en zet deze om in concrete acties van de Vlaamse Regering. De prioritaire actiedomeinen zijn: innovatie, decarbonisatie, omgevingsbeleid en circulaire economie, talent, infrastructuur, een gealigneerd industriebeleid met het federale en Europese niveau, en bescherming van de internationale concurrentiekracht.

Het Industrieplan mikt zowel op acties op korte termijn (2025) als op middellange termijn vooruitkijkend naar 2030. Dit geïntegreerd actieplan voor de Vlaamse industrie is niet exhaustief bedoeld en zal een dynamisch beleidsinstrument zijn dat inspeelt op de snel veranderende economische en geopolitieke realiteit. Het succes ervan hangt af van nauwe samenwerking tussen overheid, industrie, kennisinstellingen en burgers.

1. EEN GEÏNTEGREERD ACTIEPLAN VOOR DE VLAAMSE INDUSTRIE

1.1. Inleiding

De Vlaamse industrie vormt mee de **ruggengraat van onze economie** en is cruciaal voor welvaart, werkgelegenheid en innovatie. In een wereld waarin industriële productie en technologieën steeds sneller evolueren, is het noodzakelijk om een geïntegreerd, slagkrachtig en toekomstgericht industriebeleid te voeren. We moeten onze industrie, onze kmo's en werknemers alle groeikansen geven en verder verankeren in Vlaanderen door de industriële sectoren in te bedden in een sterk ecosysteem van Vlaamse ondernemingen en onderzoeks- en kennisinstellingen.

Vlaanderen kent heel wat **waardevolle industriële sectoren**. Zo is Vlaanderen de thuishaven van de op een na grootste chemiecluster ter wereld, beschikken we over een sterke agrovoedingsindustrie en zijn we toonaangevend in de geneesmiddelenindustrie. Omwille van nieuwe geopolitieke en maatschappelijke uitdagingen is het cruciaal om in te spelen op **beloftevolle innovatieve sectoren** zoals duurzame energie, biotechnologie, digitale technologieën en ruimtevaart. Ook is het noodzakelijk om onze strategische autonomie inzake belangrijke **technologieën** zoals halfgeleiders, biotech, cleantech, AI en quantum veilig te stellen, net als een gediversifieerde en stabiele toegang te verzekeren tot kritieke grondstoffen en materialen. Op deze manier kunnen we **belangrijke sectoren** zoals de chipindustrie en de defensie-industrie verder uitbouwen in Vlaanderen. Met de focus op deze sectoren en technologieën versterken we die ecosystemen waarin Vlaanderen excelleert en internationaal meespeelt op topniveau.

Onze industrie verkeert al een tijd in zwaar weer. Ze heeft te kampen **met aanzienlijke uitdagingen** als structureel hoge energieprijzen, hoge loonkosten, grote investeringen die nodig zijn voor de overgang naar koolstofarme energie, de nodige (energie-)infrastructuur en de omschakeling naar een circulaire economie, hoge regelgevingsdruk en rapportageverplichtingen, en dit alles in een internationale context met stijgende geopolitieke spanningen.

Dit actieplan kadert binnen de medio februari 2025 gelanceerde **Vlaamse Versnelling** – de Vlaamse productiviteits- en competitiviteitsagenda die het regeringsbrede kompas vormt – en biedt een strategisch kader om Vlaanderen te verankeren als een toonaangevende industriële regio binnen Europa en in de wereld. De **vrije marktwerking** is daarbij primordiaal en **technologieneutraliteit** vormt daarin een centraal principe. We hebben nood aan een evenwichtige en duurzame energiemix, waar **naast hernieuwbare energie ook kernenergie** deel van uitmaakt. Tegelijk hanteert de Vlaamse Regering in haar beleid het principe van '**no gold-plating**' om de concurrentiepositie van Vlaamse ondernemingen, ook KMO's, te behouden. De Vlaamse overheid legt zelf geen hogere standaarden, doelen of normen bij de omzetting van Europese of andere internationale regelgeving naar Vlaamse regelgeving om de Vlaamse economie en concurrentiepositie niet te ondergraven.

Sinds de start van de Vlaamse Regering, zijn al acties genomen of initiatieven opgestart die van belang zijn voor de Vlaamse industrie, zoals:

- **Standpuntnota Draghirapport:** op 15 november 2024 nam de Vlaamse Regering een standpunt aan over de aanbevelingen in het rapport van Mario Draghi 'The Future of European Competitiveness'. De Vlaamse Regering verwelkomt het rapport en onderschrijft de urgentie ervan. In deze mededeling bepaalt de Vlaamse Regering haar standpunt over aanbevelingen uit het Draghirapport die belangrijk zijn voor Vlaanderen, en vraagt ze aan de Europese Commissie om prioritair aan de slag te gaan met een aantal thema's.
- **De expertencommissie Vergunningen:** op 20 december 2024 richtte de Vlaamse Regering een nieuwe expertencommissie op met als doel te werken aan een rechtszeker en robuust vergunningenbeleid, een kernpunt voor deze Regering. Tegen eind september 2025 zal deze commissie een advies met concrete maatregelen verlenen voor de opmaak van een actieprogramma door de Vlaamse Regering. De betrokkenheid en inspraak van de industrieorganisaties bij dit traject is gegarandeerd via de actieve bevraging van het brede middenveld.
- **Aanpassing verplichting zonnepanelen:** eveneens op 20 december 2024 besliste de Vlaamse Regering, na overleg met de industrie, om tegemoet te komen aan hun bezorgdheden en om flexibiliteit te tonen inzake de PV-verplichting die op 30 juni 2025 van kracht zal zijn voor bedrijven en publieke gebouwen met een hoog elektriciteitsgebruik. Het gaat daarbij om bijkomende vrijstellingen, voorwaardelijk uitstel en bijkomende alternatieven die reeds vanaf de eerste deadline van de PV-verplichting in aanmerking worden genomen.
- **Pilootoproep transitiecontract:** op 17 januari 2025 heeft de Vlaamse Regering een pilootoproep transitiecontract (met een budget van 70 miljoen euro) goedgekeurd die als doel heeft om de CO₂-uitstoot in Vlaanderen te verminderen, door investeringen in bepaalde types grootschalige elektrische boilers en warmtepompen te steunen. De steun wordt toegekend via het innovatieve '*contracts for difference*'-systeem. Bedrijven ontvangen financiële steun evenredig met de gerealiseerde CO₂-reductie, verspreid over meerdere jaren.
- **Standpuntnota staatssteun:** op 14 februari 2025 nam de Vlaamse Regering een standpunt aan over Europees staatssteunbeleid. Met dat standpunt wil Vlaanderen input leveren rond de aangekondigde hervorming van het staatssteunkader, als instrument voor de implementatie van de *Clean Industrial Deal*.
- **Administratieve vereenvoudiging:** de Vlaamse Regering startte op 21 februari met 'Regelrecht' een ambitieus hervormingsprogramma dat administratieve vereenvoudiging en minder regeldruk centraal stelt. 'Regelrecht' staat voor een ondernemerskader zonder omwegen, waarin de Vlaamse overheid procedures versnelt en de administratie vereenvoudigt voor Vlaamse bedrijven en binnen de eigen administraties. De werkgroep 'Bedrijven' komt de eerste keer samen vanaf maart en zal onder meer werken aan het versterken van het E-loket Ondernemingen (ELO). Bijdragend aan administratieve vereenvoudiging moeten de grote en/of energie-intensieve ondernemingen sinds 1 maart 2025 ook niet langer een 'Toelichting van het klimaatplan' toevoegen bij hun aanvraag voor innovatiesteun.
- **Wegen op de EU:** van bij de start van de nieuwe Europese Commissie hebben Vlaamse ministers proactief gesprekken met de Europese Commissie aangeknoopt om de Vlaamse belangen te verdedigen, en om op de EU-agenda te wegen. Daarnaast werden al verschillende contacten gelegd met de ministers bevoegd voor industrie in de andere EU-lidstaten, onder meer via deelname aan de formele en informele Raad Concurrentievermogen.

De Vlaamse Versnellingsagenda zelf omvat ook prioritaire acties voor 2025 die de concurrentiekracht van de Vlaamse industrie ten goede komen, maar niet verder opgenomen zijn in deze mededeling, zoals bv.

- het actieplan **ruimte voor bedrijvigheid**: beschikbaarheid bedrijventerreinen;
- het Vlaams **Defensieplan**;
- de actie ‘verhogen beschikbaarheid en doelmatig **durf- en risicokapitaal**’;
- actieplan rond **AI en cybersecurity**;
- de acties rond het tijdig realiseren van de nodige cruciale **(energie-)infrastructuur** inclusief pijpleidingen;

Dit geïntegreerd actieplan voor de Vlaamse industrie, met prioritaire actiedomeinen en concrete acties, moet een dynamisch beleidsinstrument zijn dat inspeelt op de snel veranderende economische en geopolitieke realiteit. Het succes ervan hangt af van **nauwe samenwerking tussen overheid, industrie, kennisinstellingen en burgers**.

1.2. Totstandkoming samen met Industrieforum

Om werk te maken van een coherent en krachtig industriebeleid, besliste de Vlaamse Regering om het **Vlaamse Industrieforum** verder te zetten als structureel overlegforum tussen de Vlaamse Regering en de vier Vlaamse industriële sectorfederaties (Agoria Vlaanderen, essenscia Vlaanderen, Fedustria, Fevia Vlaanderen). Binnen het kader van het Industrieforum wordt afgestemd over de industriële langetermijnvisie en de uitvoering ervan.

Tijdens het eerste Industrieforum met deze Vlaamse Regering op 6 december 2024 zijn door leden van het Industrieforum een aantal **prioriteiten aangeduid** voor de Vlaamse industrie op korte- en middellange termijn, dus voor 2025 en verder. Dit Industrieplan vertrekt van deze prioriteiten en **koppelt hieraan concrete acties** van de Vlaamse Regering in samenwerking met de industriefederaties. Tegelijk omvat dit plan een overzicht van een aantal acties die de leden van de Vlaamse Regering in 2025 en de komende jaren zullen ondernemen met het oog op een sterk Vlaams industriebeleid. Het plan bouwt voort op het Vlaams Regeerakkoord en de Beleidsnota's. Dit plan is niet bedoeld om exhaustief te zijn. Prioriteiten kunnen wijzigen, en acties kunnen aangevuld worden. Het vormt een startpunt en basis voor een geïntegreerd Vlaams industriebeleid.

2. PRIORITAIRE ACTIEDOMEINEN EN ACTIES: 2025 EN VERDER

Door de uitdagingen voor de Vlaamse industrie te vertalen naar concrete prioriteiten en acties, geeft Vlaanderen concrete invulling aan volgende **prioritaire actiedomeinen**:

- **Innovatie stimuleren**: We betrekken ook de industrie bij de optimalisatie van het innovatie- en subsidie-instrumentarium, met een focus op administratieve vereenvoudiging en valorisatie van onderzoek in het kader van de O&O&I-systeemanalyse.
- **De industrie ondersteunen richting decarbonisatie**: We zetten in op vergroening van industriële processen via maatregelen zoals de Klimaatsprong en de Moonshot, de vergroening van de warmtevraag, ondersteuning van CCS/CCU-projecten en de

ontwikkeling van waterstoftechnologie. Daarnaast wordt gewerkt aan een stabiel investeringsklimaat voor hernieuwbare energieproductie.

- **Een goede afstemming verzorgen tussen het omgevingsbeleid en de industrie:** De Vlaamse overheid moet in het omgevingsbeleid werken als een “*civil servant*”. Het versterken van onze vergunningsprocedures is een topprioriteit. Drempels voor hergebruik van grondstoffen moeten we wegnemen en innovatieve circulaire bedrijfsmodellen moeten we stimuleren.
- **Talent verder ontwikkelen en er volop op inzetten:** We versterken de brug tussen onderwijs en industrie, met meer focus op STEM-opleidingen, duaal leren en de opwaardering van technische en beroepsgerichte richtingen. Als sluitstuk doen we beroep op arbeidsmigratie van buiten de EU voor hooggeschoolden en voor een dynamische lijst van middengeschoolde knelpuntberoepen die regelmatig aangepast wordt aan de nieuwe evoluties en knelpunten op onze arbeidsmarkt.
- **Onze strategische infrastructuur, waaronder de havens, sterker maken:** We ontplooiën een toekomstbestendig beleid dat gericht is op de verdere uitrol van laadhubs en waterstofinfrastructuur voor zero-emissie vracht, op het versterken multimodale oplossingen en op de verdere ontwikkeling van havens als unieke hubs voor industrie en investeringen.
- **Samen met de federale overheid werken aan een samenhangend en gecoördineerd beleid:** door samen de schouders te zetten onder de ‘MAKE 2030’ – agenda. We gaan ook de dialoog aan over het beheersen van de energiekosten en het afstemmen van investeringsplannen in (energie)infrastructuur. Dit moet resulteren in een federaal beleid dat een hefboomeffect heeft op de Vlaamse inspanningen.
- **Internationalisering en de Europese en internationale concurrentiekracht van de industrie versterken:** Op Europees niveau worden er heel wat initiatieven genomen om de industrie te ondersteunen en decarboniseren en daar liggen dan ook veel hefboomen voor het aanpakken van de uitdagingen van de Vlaamse industrie. We willen Vlaanderen positioneren als een voortrekker van duurzame, innovatieve en competitieve industriële groei in Europa, en expertise en buitenlandse kennis over industrialisatie in specifieke sectoren in Vlaanderen inzetten. We versterken ook verder overheidsopdrachten als hefboom om strategische doelstellingen te bereiken.

2.1. Innovatie stimuleren

Vlaanderen heeft de afgelopen jaren een **sterke positie verworven op het gebied van innovatie in Europa**. Als 'innovatieleider' in het *Regional Innovation Scoreboard* (RIS), staat Vlaanderen momenteel op de 23ste plaats van 239 Europese regio's. Deze prestatie onderstreept het belang van voortdurende ondersteuning op het vlak van onderzoek, ontwikkeling en innovatie (O&O&I) om deze koppositie te behouden en zelfs te verbeteren. Vlaanderen streeft er naar om tot de top 5 van meest innovatieve regio's in Europa te behoren.

O&O&I zijn de drijvende krachten achter een sterke, duurzame en toekomstgerichte industrie. In een wereld waar technologie en markten razendsnel evolueren, is investeren in innovatie geen optie, maar een noodzaak. Enkel een doordacht O&O&I-beleid kan de concurrentiekracht en veerkracht van onze industrie versterken. Een beleid dat gericht is op de ontwikkeling van excellente kennis, maar ook op de daadwerkelijke toepassing van deze

kennis en marktintroductie van nieuwe technologieën en producten, kan ervoor zorgen dat we nieuwe markten aanboren en de transitie naar een groene en digitale economie versnellen en dit op een technologie-neutrale wijze.

Vlaamse universiteiten en hogescholen werken nauw samen met bedrijven en de overheid om innovatieve oplossingen te ontwikkelen. Aanvullend spelen de **strategische onderzoekscentra** (imec, VIB, VITO en Flanders' Make) een belangrijke rol door ervoor te zorgen dat wetenschappelijke doorbraken worden omgezet in concrete toepassingen voor bedrijven, wat de competitiviteit van Vlaanderen moet versterken. Door internationale samenwerkingen en deelname aan Europese en wereldwijde onderzoeksprogramma's versterken ze de positie van Vlaanderen als een kennisregio. Ook andere actoren zoals **wetenschappelijke instellingen** in Vlaanderen (ITG, ILVO, VLIZ, SCK, ...), de sectorale onderzoeks- en technologiecentra, **innovatiehubs, incubatoren, speerpuntclusters en publieke en private investeerders** bevorderen samenwerking tussen bedrijven, start-ups en kennisinstellingen en zorgen voor de valorisatie van onderzoek via spin-offs en nieuwe marktoplossingen.

Kortom, al deze actoren vormen samen het **fundament van de Vlaamse kenniseconomie**. Door hun samenwerking en voortdurende innovatie verzekeren ze de welvaart en het concurrentievermogen van Vlaanderen op lange termijn.

Het O&O&I-instrumentarium mee afstemmen op de behoeften van de industrie

We zetten in op een **sterkere economische en internationale valorisatie** van onze investeringen in onderzoek en ontwikkeling. De langetermijndoelstelling voor gezamenlijke investeringen in O&O verhogen we naar 5% van ons bbp. De komende legislatuur zetten we verder stappen richting de 1% voor de overheid.

De 'Systeemanalyse Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie en uitgaventoetsing van het Vlaamse beleid in het kader van productiviteit' (rapport februari 2025) zal de basis vormen voor de **verdere uitwerking van het O&O&I-beleid**. Volgende **vijf specifieke trajecten** rond O&O&I worden daartoe opgezet:

- **Traject 1:** Naar een grotere valorisatie van de O&O&I-investeringen in Vlaanderen;
- **Traject 2:** Toegang tot de O&O&I-financieringskanalen;
- **Traject 3:** Strategische investeringen in state-of-the-art O&O&I-onderzoeksinfrastructuur in en buiten Vlaanderen;
- **Traject 4:** Compliance én verminderen regeldruk en administratieve lasten voor onderzoekers;
- **Traject 5:** Versterking van O&O&I binnen de hogescholen.

Om op bewijs gebaseerd beleid vorm te geven en om voort te bouwen op de expertise die aanwezig is, bij zowel de Vlaamse bedrijven als de Vlaamse kennisinstellingen, is een **strategische dialoog opgestart met alle relevante belanghebbenden** onder de vorm van een "Centrale stuurgroep O&O&I". Dit overleg moet resulteren in brede en/of sectorspecifieke agenda's rond kennis, innovatie, valorisatie en vereenvoudiging, waarbij publieke en private actoren zich gezamenlijk engageren.

Vlaanderen kent al tal van **sterke samenwerkingen tussen industrie en kennisinstellingen**, met goed ontwikkelde ecosystemen rond de universiteiten als bewijs. Toch moet de Vlaamse kenniseconomie wendbaarder worden om in te spelen op de snel evoluerende industrie. Daarom moeten valorisatiegedreven onderzoeksprogramma's **beter afgestemd worden op de reële economische uitdagingen van bedrijven**. Wetenschappelijke inzichten kunnen in samenwerking met de industrie worden ontwikkeld en geactualiseerd. Praktijkgericht onderzoek moet gestimuleerd worden, zoals via Baekeland-mandaten, en kennisverspreiding en -valorisatie kunnen worden verdiept via consortia en programma's zoals Moonshot.

Door deze aanpak versterken we de **impact en efficiëntie van het O&O&I-instrumentarium**, en zorgen we ervoor dat innovatie ook optimaal ten goede komt aan de industrie en gevaloriseerd wordt.

Acties

- ➔ Consultatie industriefederaties bij uitwerking O&O&I-beleid via deelname aan de Centrale stuurgroep O&O&I
- ➔ Opzetten van een traject rond een grotere valorisatie van de O&O&I-investeringen in Vlaanderen binnen de Centrale stuurgroep O&O&I
- ➔ Opzetten van een traject rond rationalisatie van en toegang tot de O&O&I-financieringskanalen binnen de Centrale stuurgroep O&O&I
- ➔ Hervormen van het clusterbeleid en de speerpuntclusters en daarbij ook aandacht geven aan het stimuleren van innovatie binnen de Vlaamse industrie
- ➔ Sterker inzetten op valorisatie en impact van de vier strategische onderzoekscentra (Flanders Make, VITO, imec en VIB) en op samenwerking van deze centra met de industrie via een gezamenlijk kennisplatform, met het oog op het versterken van de lange termijn concurrentiekracht van de Vlaamse industrie

Vereenvoudigen van het Vlaams subsidie-instrumentarium, met één aanspreekpunt voor ondernemingen

VLAIO is hét centraal aanspreekpunt van de Vlaamse overheid voor ondernemers en ondernemingen in Vlaanderen en vervult deze rol met een uitgebreid aanbod aan dienstverlening en steuninstrumenten. Om bedrijven optimaal te ondersteunen, zorgt VLAIO voor vlotte toegang tot kennis, onderzoekinfrastructuur en technologie, financiering, talent en vaardigheden, internationale markten en geschikte bedrijfslocaties. Daarnaast zet VLAIO in op de ontwikkeling van ondernemerscompetenties, het uitbouwen van sterke netwerken en het stimuleren van visie en leiderschap binnen de Vlaamse ondernemingswereld.

De **digitale dienstverlening** aan ondernemers in Vlaanderen via het e-loket wordt verder uitgebouwd om ondernemers op een efficiënte en gebruiksvriendelijke wijze toegang te bieden tot alle producten en diensten van zowel de Vlaamse als lokale overheden, met een sterke focus op procesvereenvoudiging en selfservicediensten. Het e-loket werkt nauw samen met andere hoofdloketten en Digitaal Vlaanderen zodat ondernemers optimaal ondersteund worden in hun digitale interacties met de overheid. Daarnaast wordt de compatibiliteit van systemen van andere beleidsniveaus gemaximaliseerd en wordt de integratie met Vlaamse

digitale toepassingen bevordert. Deze versterkte digitale dienstverlening draagt bij aan een sterker ondernemersklimaat en versnelt de digitale transformatie van de Vlaamse industrie.

FIT blijft een essentiële actor in het ondersteunen van internationalisering en exportgroei via specifieke subsidies en begeleidingstrajecten. De complementariteit tussen VLAIO en FIT wordt versterkt door samenwerking en afstemming, zodat bedrijven eenvoudiger de juiste ondersteuning vinden voor hun noden.

Acties

- ➔ Optimaliseren, rationaliseren, vereenvoudigen en meer toegankelijk maken van het Vlaams subsidie-instrumentarium gericht op de Vlaamse industrie
- ➔ Verdere uitbouw van VLAIO als 'centraal aanspreekpunt' voor ondernemingen, inclusief optimalisatie van het e-loket
- ➔ Samen met de industriefederaties het VLAIO-steun-instrumentarium verder in de markt zetten

2.2. De industrie ondersteunen richting decarbonisatie

De industrie in Vlaanderen staat voor een **immense uitdaging om de ambitieuze decarbonisatiedoelstellingen te behalen**. Dit vereist een ingrijpende transformatie van productieprocessen, aanzienlijke investeringen in duurzame technologieën en een verschuiving naar hernieuwbare energiebronnen en belangrijke investeringen in de nodige infrastructuur om de transformatie te faciliteren. De complexiteit wordt vergroot door de noodzaak om competitief te blijven in een mondiale markt, waarin niet alle spelers op dezelfde manier concurreren, terwijl er tegelijkertijd strenge regelgeving is om de uitstoot drastisch te verminderen.

De klimaattransitie is niet alleen een ecologische uitdaging, maar ook een economische transformatie die de toekomst van onze industrie bepaalt. Tegelijkertijd moeten we ervoor zorgen dat deze transitie sociaal en economisch haalbaar blijft, met aandacht voor investeringszekerheid, innovatie en werkgelegenheid. Dit vraagt om **een coherent en ambitieus beleid dat ecologie en economie hand in hand laat gaan**.

Om een sterke en duurzame industriële basis te garanderen, is een **integraal beleidskader nodig dat de juiste randvoorwaarden creëert** om investeringen te stimuleren. Een duidelijke en stabiele regelgeving voor ondernemingen moet integraal deel uitmaken van dit kader. Ondernemingen moeten kunnen rekenen op een voorspelbaar beleid dat langetermijninvesteringen in duurzaamheid ondersteunt.

Blijven inzetten op verhogen van de efficiëntie van de bestaande beleidsinstrumenten alsook op nieuwe beleidsinstrumenten

Het programma "**Klimaatsprong**" fungeert als coördinerend actieprogramma voor de industriële klimaattransitie. Aan de hand van een programmanota met langetermijndoelstellingen en een hieraan gekoppelde roadmap, wordt de energie-intensieve industrie in Vlaanderen begeleid in haar transitie naar een koolstofcirculaire en CO₂-arme industrie tegen 2050 en dit zonder aan concurrentiekracht in te boeten. De resultaten van de

update van de roadmapstudie, waarbij we meer zicht gaan krijgen op de transitiepaden en de noden van de diverse belanghebbenden van de energie-intensieve industrie, worden verwacht tegen eind mei 2025.

Innovatie blijft een sleutelrol spelen in deze transitie. Het **Moonshotprogramma**, een toekomstgericht industrieel innovatieprogramma dat inzet op doorbraaktechnologieën voor klimaatvriendelijke producten en processen, blijft een sleutelrol vervullen in de klimaattransitie van de Vlaamse industrie. Dankzij deze innovaties kan de industrie duurzamer worden en haar concurrentiekracht behouden. Daarnaast zijn de vrijwillige afspraken met energie-intensieve bedrijven, onder de vorm van **energiebeleidsovereenkomsten**, een speerpunt om energie-efficiëntie te verhogen.

Ook **waterstof** is een sleuteltechnologie in deze klimaattransitie en biedt economische kansen voor duurzame groei. Met de Vlaamse Waterstofstrategie (gepubliceerd in 2020) streeft Vlaanderen ernaar een Europese koploper te worden in waterstoftechnologie en -productie. Dit omvat de volledige waardeketen, van synthese en distributie tot opslag en gebruik in diverse toepassingen. Voor moeilijk elektrificeerbare industriële processen zijn koolstofarme waterstof en derivaten, zoals ammoniak en methanol, essentieel voor de decarbonisatie. Daarom zet Vlaanderen in op technologische innovatie en strategische investeringen in de volledige waardeketen van synthese, distributie, opslag en gebruik om waterstof(derivaten) te integreren in de industriële transitie.

Een industrie die aan sneltempo elektrificeert heeft nood aan een goed uitgebouwd **elektriciteitsnetwerk**. Om netcongestie te verminderen en netflexibiliteit te vergroten, moeten we proactief inspelen op de noden van bedrijven. Het zou immers onaanvaardbaar zijn dat industriële ondernemingen hun installaties niet op het netwerk kunnen aansluiten ten gevolge van onvoldoende netcapaciteit – dit moeten we ten allen tijde voorkomen.

Acties

- ➔ Uitwerken van een nieuwe programmanota voor het programma “Klimaatsprong”, onderzoeken van de mogelijkheden voor het uitwerken van een organisatorische clusteraanpak, en onderzoeken hoe collectieve infrastructuur kan worden gerealiseerd, via een participatief traject
- ➔ Bijsturen van het Moonshotprogramma, ter financiering van klimaatonderzoek, in de richting van meer focus op valorisatie (doorstroming van resultaten naar hogere TRL-niveaus)
- ➔ Actualiseren van de Vlaamse waterstofstrategie, en opstarten van een studie voor wat betreft de inzet van groene en andere waterstof
- ➔ Evalueren van de verlenging van de Energiebeleidsovereenkomsten (EBOs) tegen ten laatste eind 2025
- ➔ Intensief begeleiden van energie-intensieve bedrijven op hun pad naar decarbonisatie, via VLAIO
- ➔ Blijven investeren in de kwaliteit van de data om de impact van de decarbonisatiemaatregelen en het reductiepotentieel nog beter te monitoren
- ➔ Betrekken van de industriefederaties bij het uitwerken van maatregelen die toelaten om de Vlaamse broeikasgasemissiedoelstellingen tegen 2030 te halen, inclusief het aanleveren van data – voor zover mogelijk – door de industriefederaties aan de Vlaamse

overheid om beter toe te laten om de voortgang te monitoren, en het bekijken van de mogelijkheden die voortvloeien uit het project EnergieGrip dat recent werd uitgevoerd in opdracht van de netbeheerders

- Overleg opstarten met alle belanghebbenden waaronder de industriefederaties rond netflexibiliteit en -stabiliteit

Zorgen voor de juiste financieringsinstrumenten om de decarbonisatie te versnellen

De Vlaamse Regering zet in op het verlagen van **energiekosten**, het ondersteunen van **CO₂-reductie** en het **stimuleren van energie-efficiëntie** in de industrie. Gerichte maatregelen helpen bedrijven om duurzamer te opereren en hun concurrentiepositie te versterken. Tegelijk zorgen we ervoor dat de Vlaamse industrie competitief blijft op de internationale markt, ook op het vlak van energiekost, en proberen we koolstoflekage te voorkomen.

De Vlaamse Regering **bouwt een coherent steunkader voor de industrie** uit ter ondersteuning van de transitie. Daarbij worden verschillende instrumenten gehanteerd, bestudeerd en overwogen.

Een **benchmark** wordt uitgevoerd met een aantal Europese landen om onder andere na te gaan wat de voor- en nadelen zijn van diverse steunmechanismen (zoals CfD, CCfD en waterstofondersteuning), welke strategieën worden gehanteerd om lock-ins te vermijden alsook een balans te vinden tussen kostenefficiënte CO₂-reductie en langetermijnduurzaamheid, wat de impact is op de concurrentiekracht van bedrijven en industriële sectoren, etc. Het eindrapport wordt verwacht tegen juni 2025. In 2025 werd een **pilootoproep** gelanceerd om grote bedrijven uit de basisindustrie te ondersteunen bij investeringen in grootschalige technieken om CO₂ te besparen via het systeem van bijpascontracten. Op basis van de voorziene evaluatie beslist de Vlaamse Regering over de verdere implementatie en uitvoering van dit instrument, alsook over de inzet van middelen.

De **compensatieregeling van de indirecte emissiekosten** (CIE) is in deze context ook een belangrijke maatregel. Het steuninstrumentarium van VLAIO (zoals de Ecologiepremie Plus, Strategische Ecologiesteun en GREEN) wordt gericht ingezet om de klimaatuitdagingen in de industrie aan te pakken.

Acties

- Evalueren en hertekenen van de bestaande instrumenten gericht op het steunen van investeringen in duurzame technologieën (zoals Ecologiepremie Plus, GREEN, en de Strategische ecologiesteun), met het oog op transparantie, eenvoud en efficiëntie
- Strategische ecologiesteun zo gericht mogelijk inzetten ter ondersteuning van onze industriële centra (o.m. in onze havens en in andere industriële clusters)
- Inzetten van instrumenten gericht op het steunen van investeringen in decarbonisatie, waaronder via een transitie-instrument gebaseerd op de methode van tweezijdige '*contracts for difference*' (CfD's) "bijpascontracten"
- Begeleiden van grote decarbonisatieprojecten via een aanpak op maat, waarbij verschillende steunmogelijkheden gecombineerd worden, en onderzoeken van de steun voor grote projecten in onze havens rond CCS en CCU, van de mogelijke ondersteuning

voor waterstofgebruik, -import en -productie, en van het uitkoppelen en gebruik van industriële restwarmte.

- ➔ Behouden van de toegelaten compensatieregeling van de indirecte emissiekosten (CIE); betrekken van de industriefederaties bij de geplande “uitgaventoetsing”; en nagaan, na de Europese evaluatie, hoe we de bijdrage aan de klimaattransitie in overleg met de sectoren kunnen versterken voor een toekomstig steunkader met respect voor aangegane engagementen en investeringszekerheid
- ➔ Op elkaar afstemmen van de bestaande instrumenten (bij VLAIO en VEKA) voor de vergroening van de warmtevraag van de industrie
- ➔ Verzekeren van een stabiel investeringsklimaat voor bijkomende hernieuwbare energieproductie
- ➔ Onderzoeken, samen met PMV en het VEB, van de mogelijkheden, opportuniteiten, wenselijkheid en haalbaarheid van publiek-private samenwerking voor de financiering van klimaat-, energie- en decarbonisatieprojecten

Technologieneutraliteit centraal stellen

We stellen technologieneutraliteit centraal en hanteren **maximale flexibiliteit wat betreft technologiekeuzes**.

De Vlaamse Regering zet maximaal in op een **brede mix van innovatieve oplossingen** om de CO₂-uitstoot te verminderen en pleit voor een technologieneutrale aanpak om de industrie te decarboniseren en de transitie te realiseren. Dit laat bedrijven en onderzoekers toe om de meest efficiënte en kosteneffectieve methoden te ontwikkelen, zonder beperkingen door vooraf opgelegde keuzes. Hernieuwbare energie, koolstofafvang, -gebruik en -opslag (CCUS), waterstof (in al haar kleuren), kernenergie en energie-efficiëntie moeten allemaal een rol kunnen spelen, afhankelijk van hun impact, haalbaarheid en betaalbaarheid binnen diverse industrie sectoren. Kernenergie zal een belangrijke rol blijven spelen bij de realisatie van onze ambitie voor koolstofvrije en betaalbare stroom.

Door **technologieneutraliteit** te waarborgen, bevorderen we concurrentiekracht, innovatie en investeringszekerheid, en vermijden we lock-ins in minder effectieve of te dure oplossingen. De sleutel tot een succesvolle klimaattransitie is flexibiliteit: door de juiste randvoorwaarden te creëren, kunnen de beste technologieën zich ontwikkelen en opschalen.

Acties

- ➔ Hanteren van het principe van technologieneutraliteit
- ➔ Onderzoeken door WEWIS van de mogelijkheden rond kleine, modulaire reactoren in Vlaanderen, en onderzoeken door PMV van de eventuele mogelijkheden om waar mogelijk en verstandig mee te (laten) investeren via participaties
- ➔ Faciliteren van de afvang, vervoer, hergebruik of opslag van CO₂ (CCUS)
- ➔ Omzetting van de REDIII bepalingen voor RNFBO voor industriële waterstofgebruikers, via een actieplan door VLAIO om invulling te geven aan de bepalingen m.b.t. de integratie van hernieuwbare energie in de industrie (incl. de RNFBO-doelstelling)

2.3. Een goede afstemming verzorgen tussen het omgevingsbeleid en de industrie en volop inzetten op de circulaire economie

Een prioritaire werf in dit kader is het verzekeren van rechtszekere en robuuste vergunningen, wat is opgenomen in het kader van de Vlaamse Versnelling.

Een **transparant en stabiel vergunningenkader** is cruciaal voor de Vlaamse industrie om te kunnen investeren, innoveren en concurreren in een dynamische en internationaal geconnecteerde economie en het draagt bij aan een aantrekkelijk ondernemingsklimaat. Industrieën hebben nood aan rechtszekerheid en voorspelbaarheid om op lange termijn strategische beslissingen te kunnen nemen. Een vergunningenkader dat duidelijke procedures en termijnen hanteert, zorgt ervoor dat ondernemingen met vertrouwen kunnen investeren in nieuwe infrastructuur, technologieën en productieprocessen. Onzekerheid kan investeringen vertragen of doen verschuiven naar andere regio's met gunstigere regelgevingen. Hoewel snelheid en voorspelbaarheid in vergunningstrajecten belangrijk zijn, moeten ze in balans blijven met milieubescherming en maatschappelijke belangen. Een transparant kader waarin bedrijven weten aan welke voorwaarden ze moeten voldoen en waarin de besluitvorming objectief en consistent verloopt, voorkomt conflicten en rechtszaken die projecten kunnen vertragen.

In het kader van de opstart van het Industrieforum werden twee andere werven aangeduid: het opzetten van een proactief structureel overleg en de grondstofverklaring binnen de circulaire economie.

Een **constructieve afstemming** tussen het beleid Omgeving en de industriefederaties is aangewezen om de concurrentiepositie van de industrie te beschermen en te verbeteren, om te zorgen voor regelgeving die transparant, doelgericht, werkbaar, controleerbaar, proportioneel en niet strenger is dan wat Europees bepaald wordt, en om een ondernemers- en kmo-vriendelijk klimaat te realiseren waarin de overheid en het bedrijfsleven constructief samenwerken bij vergunnings- en andere aanvragen, en tegelijk de noodzakelijke milieudoelstellingen na te streven en de omgevingskwaliteit te verbeteren.

Vlaanderen heeft met Vlaanderen Circulair de ambitie om een voortrekker te zijn in de **circulaire economie**, waarbij grondstoffen efficiënter worden gebruikt, afval wordt beperkt en de waarde van materialen zo lang mogelijk behouden blijft. Een sterke circulaire economie is essentieel om de klimaatdoelstellingen te behalen en de afhankelijkheid van grondstoffen te verminderen. Het veiligstellen van de grondstoffenbevoorrading is essentieel voor onze economie. Door materialen en producten maximaal te hergebruiken en recyclen, verminderen we CO₂-uitstoot, besparen we energie en verkleinen we onze afhankelijkheid van import. Anderzijds moeten we er ook over waken dat we onze eigen grondstoffen hier houden. Dit maakt onze industrie niet alleen duurzamer, maar ook veerkrachtiger en minder kwetsbaar voor schommelingen in grondstoffeprijzen en geopolitieke risico's.

Een doordacht wettelijk kader is cruciaal om circulariteit te versnellen. Met de Europese Green Deal en wetgeving zoals de *Ecodesign for Sustainable products* verordening (ESPR), Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen en de Verordening voor Verpakkingen en Verpakkingsafval werden nieuwe regels bepaald die moeten zorgen voor de verdere transitie naar een duurzamer economisch model met verplichte recyclagenormen, productontwerpeisen en striktere

afvalregels. De huidige afvalwetgeving moet evolueren naar een kader dat hergebruik, herstel, *remanufacturing* en recyclage stimuleert, zonder onnodige administratieve drempels, met de nodige kansen voor innovatieve technieken en met respect voor de Europese interne markt. Dit regelgevend kader stimuleert Vlaanderen en de rest van de EU om circulair te werken.

Heldere en geharmoniseerde regels moeten zorgen voor:

- Duidelijke definities en normen rond secundaire grondstoffen en end-of-waste criteria.
- Vermindering van administratieve belemmeringen voor bedrijven die circulaire processen implementeren.
- Stimulansen voor hoogwaardige recyclage en hergebruik van kritieke materialen.
- Bevordering van de Europese interne markt voor de circulaire economie, zowel voor afvalstoffen, bijproducten als einde afval.

Door circulariteit centraal te stellen in ons beleid en regelgeving, versterken we onze industriële autonomie, verminderen we afval en maken we van duurzaamheid een economische opportuniteit.

Vlaanderen geeft circulaire technologieën maximale kansen, voorziet hiertoe hefboomen in de Vlaamse regelgeving en vermijdt barrières, investeert in benodigde infrastructuur, stimuleert onderzoek en ondersteunt de opschaling.

Vlaanderen tracht maximaal te wegen op de besluitvorming voor dat Europees regelgevend kader, respecteert het principe van geen *gold-plating* en bekijkt ook waar de grondstofverklaring kan vereenvoudigd worden. De grondstofverklaring is voor Vlaamse actoren een belangrijk instrument om te bepalen of een bepaald materiaal niet langer als afval beschouwd moet worden, maar wel als een volwaardige secundaire grondstof.

Proactief structureel overleg opzetten tussen het beleidsdomein Omgeving en de industrie ter bescherming van de competitiviteit

We zetten een structureel overleg op met de industriefederaties, de betrokken entiteiten van het beleidsdomein Omgeving (departement Omgeving, VMM, OVAM en ANB) en het kabinet **met als doel:**

- de competitiviteit van onze bedrijven te beschermen door omgevings-, circulariteits- en duurzaamheidsregelgeving niet strenger te maken dan wat Europees bepaald wordt;
- rechtszekere omgevingswet- en regelgeving te maken, die doelgericht, technologieneutraal, werkbaar, proportioneel en realistisch is en die rekening houdt met de impact op de bedrijven;
- een ondernemers- en kmo-vriendelijke overheid te realiseren die bij vergunnings- en andere aanvragen constructief meedenkt met het bedrijfsleven

Voor de coördinatie van het structureel overleg aan de zijde van de administraties/overheid werd bij het departement Omgeving **een SPOC (Single Point of Contact) aangeduid**. Er zal gewerkt worden rond volgende punten waarvoor nog een gedetailleerde **werkagenda** wordt opgesteld:

- Maatregelen voor versterken dienstverlening en rechtszekerheid bij vergunningen
- Actieplan zorgwekkende stoffen
- Informeren en stimuleren bedrijven om milieukosten te beheersen en de concurrentiepositie van de industrie bewaken
- Europese Omgevingsagenda beïnvloeden

Acties

- ➔ Aanduiden van één aanspreekpunt voor industrie bij het Beleidsdomein Omgeving
- ➔ Periodiek structureel overleg organiseren tussen industrie, leidend ambtenaren en kabinet van het beleidsdomein Omgeving, met volgende actiepunten:
 - ✓ Opstellen en uitvoeren van actieplan door gemengde expertencommissie, met inbreng van belanghebbenden uit de industrie én met aandacht voor quick-wins
 - ✓ Overheid als civil servant: versterken werking VIP-cel en promoten realisatiegerichte attitude bij administraties
 - ✓ Bewaken no gold-plating bij vergunningsverlening en omzetting van Europese wetgeving door middel van meer uitgebreid belanghebbendenoverleg
 - ✓ Uitwerken en wettelijk verankeren van een uniform, duidelijk, rechtskader voor het lozen van (micro)polluenten in overleg met de belanghebbenden, via een Vlaream-aanpassing
 - ✓ Overgaan naar een doelfasering voor de Kaderrichtlijn Water in overleg met de industrie en de Europese Commissie
 - ✓ De milieukwaliteitsnormen in het kader van water periodiek evalueren en actualiseren
 - ✓ Bij de Europese Commissie de problematiek van conflicterende doelstellingen (onder meer met betrekking tot waterbesparing en ophoping vuilvracht) onder de aandacht brengen met de vraag naar oplossingen op EU-niveau
 - ✓ Bij de implementatie van de natuurherstelwet rekening houden met socio-economische impact en overleg/inspraak met economische belanghebbenden
 - ✓ Omzetten van het PFAS-actieplan en plan Zeer Zorgwekkende Stoffen in concrete acties om de veiligheid en gezondheid van de burgers te beschermen op een manier die ruimte blijft bieden aan de realisatie van industriële projecten; en daarbij inzetten op een gebiedsspecifieke en kostenefficiënte risico-gebaseerde aanpak, die een werkbaar evenwicht vormt tussen bescherming van mens en milieu, bescherming van strategische sectoren, milieuwinst en maatschappelijk verantwoorde uitgaven
 - ✓ Informeren en stimuleren van bedrijven om milieukosten te beheersen en verminderen

Vereenvoudigen en wegwerken van drempels voor grondstofverklaring

Met een **grondstofverklaring** krijgt een houder de toestemming om afval opnieuw als een grondstof te beschouwen en gebruiken, doorgaans voor onbepaalde duur. Bij het afleveren van een grondstofverklaring moet de OVAM er zeker van zijn dat het gebruik functioneel is, voldaan wordt aan de toepasselijke productnormering en er geen ongunstige effecten optreden voor het milieu of de menselijke gezondheid. Dat maakt dat de procedure met de nodige zorgvuldigheid dient te gebeuren om grotere ongewenste risico's achteraf uit te sluiten.

Een **afstemming met de industriefederaties** is nuttig in het belang van de verdere ontwikkeling van de circulaire economie in Vlaanderen om de informatieverstrekking naar aanvragers te

verbeteren en waar mogelijk procedures te optimaliseren. Zo kunnen we van de grondstofverklaring een stimulans maken voor de uitbouw van onze circulaire economie.

Acties

- ➔ Opzetten van overleg tussen OVAM en de industriefederaties met het oog op het optimaliseren van de informatieverstrekking en de procedure voor een grondstofverklaring ter versterking van de circulaire economie in Vlaanderen

2.4. Talent verder ontwikkelen en er volop op inzetten

In een tijd van technologische vooruitgang, vergrijzing en arbeidsmarktkrapte is het cruciaal om **zoveel mogelijk mensen actief te betrekken bij de arbeidsmarkt**. Door meer mensen aan het werk te krijgen en hun vaardigheden te ontwikkelen, kan de industrie zich wapenen tegen toekomstige uitdagingen en haar internationale positie versterken. Industriële bedrijven kampen met een tekort aan geschoolde arbeidskrachten. Tegelijkertijd blijven te veel mensen aan de zijlijn van de arbeidsmarkt staan. Door hen te activeren via gerichte maatregelen en opleidingen, kan de industrie de kloof tussen vraag en aanbod verkleinen.

Voor het behoud en de versterking van de competitiviteit van de Vlaamse industrie is ook de **retentie van het talent** dat vandaag in de brede Vlaamse industrie werkzaam is, afkomstig zowel vanuit Vlaanderen als uit andere regio's en lidstaten, essentieel. Daarbij verdient onder meer de situatie van Noord-Franse werknemers in West-Vlaanderen bijzondere aandacht, gelet op de actuele economische ontwikkelingen in Duinkerke.

Ook **talentontwikkeling** is essentieel om de Vlaamse industrie competitief en innovatief te houden. Technologische evoluties en digitalisering veranderen jobs en vragen om nieuwe vaardigheden. Daarom is een sterke focus op levenslang leren, bijscholing en omscholing essentieel om de arbeidsmarkt dynamisch en toekomstgericht te houden.

Onderwijs speelt hierin **een sleutelrol als motor van de industrie**. Door praktijkgericht leren, een vlotte overgang van school naar werk, levenslang leren en samenwerkingen met bedrijven sluiten we beter aan de op de noden van de industrie. Zo wordt talent optimaal benut en blijft de Vlaamse industrie concurrentieel en toekomstbestendig. Dit is niet alleen een maatschappelijke meerwaarde, maar ook een economische hefboom voor duurzame groei en welvaart.

Verder versterken van de brug tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Een belangrijke taak van onderwijs is kinderen en jongeren voor te bereiden voor de arbeidsmarkt. De **aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt** kan nog beter. Te veel jongeren ervaren een kloof tussen hun opleiding en de verwachtingen van bedrijven. Daarom richten we onze focus op het beroeps- en technisch secundair onderwijs, waarbij we de onderwijsprogramma's nog beter laten aansluiten op de reële arbeidsmarkt.

Door meer praktijkervaring te bieden via duaal leren, stages en andere innovatieve leervormen, zorgen we voor een vlottere overgang naar de werkvloer. Dit zorgt, naast een betere voorbereiding van studenten op de arbeidsmarkt, ook voor een dynamische en

flexibele arbeidsmarkt die kan inspelen op de veranderingen en uitdagingen van de toekomst. We onderzoeken hoe we duaal leren ook mogelijk kunnen maken in het hoger onderwijs. Daarbij hanteren we een maatgerichte aanpak op basis van een lokale analyse van vraag en aanbod.

Acties

- ➔ Uitbouwen van onderbouwde studiekeuzebegeleiding voor alle leerlingen in functie van keuzes in en na het secundair onderwijs
- ➔ Doorstarten en Vlaanderenbreed uitrollen van initiatieven zoals Talentcenters en het Beroepenhuis
- ➔ Aanpassen financiering van technische en beroepsgerichte opleidingen aan reële noden zodat het geen drempel vormt voor jongeren om in te stappen
- ➔ Hybride professionele carrières stimuleren door bedrijven te laten participeren in het beroeps- en technisch onderwijs
- ➔ Duaal leren optimaliseren en flexibiliseren voor scholen en bedrijven
- ➔ Huidige stageregeling aanpassen door in het vijfde en zesde jaar dubbele finaliteit en het vijfde jaar arbeidsmarktfinaliteit flexibele vormen van werkplekleren mogelijk te maken, terwijl we voor het zesde jaar arbeidsmarktfinaliteit en zevende jaar gericht op doorstroom naar de arbeidsmarkt blijven inzetten op voldoende kwalitatieve stage-ervaringen
- ➔ Maximaal inzetten op het mobiliseren van sectoren om scholen te ondersteunen bij de organisatie en invulling van diverse vormen van werkplekleren
- ➔ Inzetten op talent- en competentieontwikkeling via het toevoegen van een specifieke STEM-focus aan de ondernemerschapstrajecten van de SYNTRA

Maximaal inzetten op activering van jongeren en inactieven vanuit een concentrische aanpak

Er wordt lokaal intensief samengewerkt tussen industriële sectoren en VDAB om werkzoekenden duurzaam te activeren. Daarnaast zet Vlaanderen volop in op levenslang leren en werkbaar werk via onder andere de sectorconvenanten en een gerichte Skills Agenda die werknemers voorbereidt op toekomstige uitdagingen en transities. We rekenen hier ook op de flexibele inzet van Europese middelen.

In ons beleid voor arbeidsmigratie leggen we de nadruk op hooggeschoolde kennismigratie en het invullen van middengeschoolde knelpuntberoepen die een meerwaarde betekenen voor onze economie én samenleving. De werkvloer wordt een taalmotor voor mensen die het Nederlands niet afdoende machtig zijn.

Acties

- ➔ Inzetten op levenslang leren en werkbaar werk
- ➔ Inrichten van opleidingstrajecten die volledig bij werkgevers kunnen plaatsvinden
- ➔ Realiseren van verhoogde instroom in industrie van werkzoekenden en inactieven door structurele lokale samenwerking tussen industrieën en VDAB
- ➔ Onderzoeken, in het kader van economische migratie, van de opzet van een 'fast lane' voor erkende referenten-bedrijven, zonder dat dit de reguliere procedure mag vertragen
- ➔ Sectorconvenanten inzetten als hefboom voor de noden van de industrie
- ➔ Voorbereiden van werknemers op transitie
- ➔ Optimaal benutten van de Europese fondsen zoals Globaliseringsfonds om collectieve ontslagen op te vangen

2.5. Onze strategische infrastructuur, waaronder de havens, sterker maken

Een **kwaliteitsvolle en betrouwbare infrastructuur** is een essentiële voorwaarde om tot een productiever en competitiever Vlaanderen te komen. Ook dient bijzondere aandacht besteed te worden aan onze kritische infrastructuur vanuit zowel economisch als strategisch defensie oogpunt.

Vlaanderen is een logistieke topregio binnen Europa, waarbij de **vier zeehavens** een cruciale rol spelen als draaischijf voor energiedoorvoer, grondstoffen, afgewerkte producten en industriële innovatie. Een vlot functionerend netwerk van wegen, spoor, binnenvaart en pijpleidingen zorgt ervoor dat bedrijven snel en efficiënt toegang hebben tot energie, grondstoffen en internationale markten, wat essentieel is voor de concurrentiekracht van onze industrie.

Om de industrie veerkrachtig en concurrerend te houden, is een toekomstgericht mobiliteits- en havenbeleid cruciaal. **Vlaanderen moet blijven investeren in:**

- Multimodale transportverbindingen die weg, spoor en binnenvaart slim combineren.
- Duurzame en slimme haveninfrastructuur, met digitalisering en competitiviteit als kernpijlers.
- Efficiënte logistieke corridors binnen Europa, zodat Vlaamse bedrijven hun exportpositie versterken.

We bieden de logistieke sector een duurzaam ontwikkelingsperspectief en dragen bij aan de Vlaamse doelstelling voor de modal shift door te zorgen dat er voldoende ruimte voor bedrijvigheid beschikbaar is en dat bedrijventerreinen goed en multimodaal ontsloten worden.

Een betaalbaar, performant en flexibel systeem voor decarbonisatie en transitie is een essentiële randvoorwaarde voor het waarborgen van de productiviteit en competitiviteit van onze transportsector. Daarom werken we verder aan het beleid m.b.t. de zero-emissie vracht. We blijven ook inzetten om Vlaanderen te promoten als multimodale logistieke draaischijf. Dit door het faciliteren van al onze modi en de overslag hiertussen.

Door een sterk en duurzaam transportnetwerk in combinatie met efficiënte Vlaamse havens, blijft Vlaanderen een industriële topregio met internationale uitstraling.

Inzetten op strategische infrastructuur

We werken samen met de collega's uit de federale regering en de Europese Commissie aan het versterken van strategische transnationale verbindingen met de dubbele doelstelling defensie en logistiek, en als finaliteit uitzonderlijk zware transporten op gedefinieerde vervoersassen mogelijk maken.

Acties

- ➔ Regelgeving aanpassen m.b.t. duurzame vrachtvervoeroplossingen (massaverhogingen, afmetingen zero-emissie voertuigen)
- ➔ Verder uitwerken zero-emissie vracht beleid waaronder de verdere uitrol van laadhubs en waterstofinfrastructuur
- ➔ Versterken van multimodale oplossingen door het uitwerken van een actieplan binnenvaart en het updaten van de Vlaamse spoorstrategie

Inzetten op onze havens als unieke hubs van industrie en investeringen

De vier zeehavens van Vlaanderen zijn een strategische toegangspoort voor de Europese economie. De havens verbinden industrie en handel met wereldwijde markten en spelen een sleutelrol in:

- De aanvoer van grondstoffen voor industrieën zoals chemie, staal, energie en maakindustrie.
- Export en distributie van hoogtechnologische producten en halffabricaten naar internationale afzetmarkten.
- Duurzame logistiek, met investeringen in binnenvaart, spoor en pijpleidingen om transport te verduurzamen en de CO₂-uitstoot te verlagen.
- Waterstof en energietransitie, met projecten rond CO₂-opvang (CCS), groene waterstofproductie en duurzame energieoplossingen.

Acties

- ➔ Ondersteunen van de havenbedrijven als industriële centra en betrekken ervan als belangrijke partners bij de uitrol van een industrieel beleid
- ➔ Voorzien van ondersteuning voor het uittesten van schepen die geen CO₂ meer uitstoten, en van ondersteuning via oproepen voor het realiseren van walstroom in onze havens met focus op de segmenten container- en passagiersvaart
- ➔ Uitwerken van een internationaal havenbeleid, in samenspraak met de Vlaamse havens en betrokken departementen en agentschappen

2.6. Samen met de federale overheid werken aan een samenhangend en gecoördineerd beleid

Aan de hand van een **gecoördineerde aanpak** op het vlak van onder andere arbeidsmarkt, fiscaliteit, energie, en internationale handel kan het federaal beleid de groei en veerkracht van de Vlaamse industrie ondersteunen en versterken. Een goed federaal beleid werkt als een hefboom voor Vlaanderen en versterkt de concurrentiekracht van de industrie.

Vlaanderen heeft **een beperkt aantal fiscale bevoegdheden in handen** en dus beïnvloedt het federale fiscale beleid rechtstreeks de concurrentiekracht van Vlaamse bedrijven. Een stabiel belastingklimaat stimuleert ondernemerschap en investeringen. Een doordacht federaal fiscaal beleid kan Vlaamse industriële bedrijven helpen om te blijven innoveren en internationaal concurreren.

Als Vlaamse Regering ondersteunen we de passages uit het federale regeerakkoord die ernaar streven de **loonkosten** te verminderen en **het (fiscaal) beleid rond O&O&I** versterken.

Ook **betaalbare en stabiele energievoorziening** is essentieel voor de industrie. Federaal energiebeleid bepaalt mee de energiekosten, investeringen in groene energie en de stabiliteit van het elektriciteitsnet, wat een directe impact heeft op de concurrentiepositie van energie-intensieve sectoren in Vlaanderen. Daarnaast speelt de federale overheid een cruciale rol in de uitbouw en het onderhoud van transport- en energie infrastructuur die noodzakelijk is voor de internationale handel en logistiek van de Vlaamse industrie.

Snelle en betrouwbare **connectiviteit**, zoals 5G, glasvezel en cloudtechnologie, is essentieel om processen te optimaliseren, data slim in te zetten en innovatie te versnellen in diverse industrieën. Slimme fabrieken, artificiële intelligentie en geavanceerde automatisering vereisen een robuuste digitale basis en toegang tot voldoende rekenkracht om efficiënt en competitief te blijven in een steeds meer gedigitaliseerde wereldeconomie. Een goed uitgebouwde digitale infrastructuur zorgt niet alleen voor productiviteitsgroei, maar trekt ook nieuwe investeringen aan en maakt de industrie flexibeler, duurzamer en weerbaarder tegen economische en geopolitieke schokken.

We stellen **economische belangenverdediging** ten dienste van het Vlaamse bedrijfsleven. Bij de herziening van de samenwerkingsakkoorden tussen de federale en regionale overheden streven we naar een werkbaar samenwerkingsmodel, dat de belangen van de Vlaamse industrie mee dient.

Acties

- ➔ Meewerken aan het interfederaal plan voor de industrie en aan de agenda “MAKE 2030” (2025), zodat we de Vlaamse specifieke noden en prioriteiten rechtstreeks kunnen integreren
- ➔ Voeren van een met de federale regering gecoördineerd beleid op basis van de energienorm om de energiekosten van onze ondernemingen competitief te houden
- ➔ Samenwerken met de federale overheid om de federale investeringsplannen in (energie)infrastructuur af te stemmen op de decarbonisatie- en investeringstrajecten van de Vlaamse industriële bedrijven

2.7. Internationalisering en de Europese en internationale concurrentiekracht van de industrie versterken

De Vlaamse industrie is **sterk verweven met de Europese markt**. Europese regelgeving en beleid spelen een cruciale rol in het waarborgen van eerlijke concurrentie op de interne markt, het stimuleren van innovatie en het beschermen van duurzaamheid en onze welvaart. Dankzij de interne markt kunnen Vlaamse bedrijven vrij handelen binnen de EU, wat hun exportmogelijkheden vergroot en economische groei bevordert.

Tegelijkertijd moet het EU-beleid ervoor zorgen dat Vlaamse bedrijven niet benadeeld worden door **oneerlijke concurrentie van bedrijven** buiten de EU, die minder strikte regels hanteren op het vlak van productveiligheid, milieunormen en arbeidsvoorwaarden. Door strengere handhaving en douanecontroles tracht de EU een globaal gelijk speelveld te garanderen.

Een sterk Europees beleid is dus niet alleen een bescherming, maar ook een **hefboom** voor de groei en toekomstbestendigheid van de Vlaamse industrie, zowel voor grote als kleine ondernemingen. De EU is en blijft de belangrijkste hefboom voor het Vlaamse buitenlandse beleid.

Maximaliseren van de Europese hefbomen voor de Vlaamse industrie

Het is van groot belang dat Vlaanderen **het Europees beleid nauw opvolgt en actief bijdraagt aan en weegt op de Europese besluitvorming**. De komende jaren staan belangrijke Europese dossiers op onze radar met impact op de Vlaamse industrie, zoals de Clean Industrial Deal, het Europees fonds voor concurrentievermogen, de Industrial Decarbonisation Accelerator Act, de ETS herziening, de omnibus vereenvoudigingspakketten, de herziening van het staatssteunkader, de aanpassingen aan CBAM, de Circular Economy Act, de strategie voor de interne markt, enz.

Door **proactief in dialoog te gaan met Europese instellingen** en beleid af te stemmen op de noden van Vlaamse bedrijven, kan er invloed worden uitgeoefend op regelgeving die een directe impact heeft op onze industrie en haar bedrijvigheid. Dit zorgt ervoor dat Vlaamse belangen worden verdedigd en dat bedrijven optimaal kunnen inspelen op nieuwe kansen en uitdagingen binnen de EU-markt.

We blijven pleiten voor een **verbreding en verdieping van de interne markt**, en waken over een Europees gelijk speelveld.

We identificeren in een zo vroeg mogelijk stadium van het Europese regelgevingsproces de **belangrijkste Vlaamse belangen** en kaarten die waar nodig tijdig aan op ambtelijk, diplomatiek en politiek niveau.

Acties

- ➔ Proactief verdedigen van de Vlaamse industriële belangen in Europa en in komende EU-initiatieven
- ➔ Consulteren van de industrie, via de industriefederaties, bij de Vlaamse standpuntbepaling omtrent Europese dossiers
- ➔ Concurrentiekracht als belangrijke parameter meenemen bij het bepalen van prioritaire EU-dossiers van de Vlaamse Regering
- ➔ Proactief in dialoog gaan met onze buurlanden over de ingezette instrumenten voor de klimaattransitie voor onze industrie, om een subsidierace te vermijden en een gelijk speelveld te realiseren
- ➔ Ondersteunen van de industrie bij steunaanvragen voor Europese steunmechanismes (ETS Innovatiefonds, Horizon Europa, de aangekondigde Decarbonisatiebank...) met als doel de slaagkans van Vlaamse projecten te verhogen
- ➔ Pleiten voor opschaling naar EU-niveau van een instrument zoals contracts for difference voor decarbonisatietechnologieën in de energie-intensieve industrie
- ➔ Inzetten op voldoende EU-middelen voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie binnen het toekomstig meerjarig financieel kader, met bijzondere aandacht voor opschaling van innovatie en gebaseerd op excellentiecriteria
- ➔ Streven naar voldoende coherentie tussen het toekomstig meerjarig financieel kader en de internationale en Europese doelstellingen rond decarbonisatie
- ➔ Actief bepleiten om de RFNBO-doelstelling bij te sturen, zodat niet alleen groene maar ook koolstofarme waterstof kan bijdragen aan deze doelstellingen
- ➔ De evaluatiemomenten en bijsturingsmogelijkheden, voorzien in de Europese richtlijnen en verordeningen, aangrijpen om de haalbaarheid van het jaarlijks reductiepad voor ETS1, de effectiviteit ervan op klimaatvlak en de impact ervan op het concurrentievermogen, de koolstoflekkage en de handelspatronen te beoordelen en gepaste bijstellingen te bepleiten
- ➔ Blijven ijveren voor een robuuste bescherming tegen het risico op koolstoflekkage, en nauwgezet opvolgen van het CBAM-mechanisme met bijzondere aandacht voor sectoren die hun productie buiten Europa exporteren, en nagaan hoe de volledige waardeketen van de industriële productie voldoende beschermd kan worden
- ➔ Blijven ijveren voor het herstel van het gelijk speelveld en voor een strikt afgelijnd kader met duidelijke spelregels in het kader van de herziening van het staatssteunkader

Bewaken van de internationale concurrentiepositie en zorgen voor eerlijke concurrentie

Het **Europees handelsbeleid is een hefboom** voor het versterken van de concurrentiekracht van de Vlaamse industrie. Nieuwe, ambitieuze en open handelsakkoorden die eerlijk zijn en inzetten op duurzaamheid en wederkerigheid zijn van essentieel belang voor de strategische autonomie, economische welvaart en groene en digitale transitie. Bij het in kaart brengen van de offensieve en defensieve belangen worden de leden van het industrieforum en andere relevante belanghebbenden van nabij betrokken.

Een ambitieus handels- en investeringsbeleid gaat hand in hand met economische veiligheidsdoelstellingen om samen de toeleveringsketens divers en weerbaarder maken, kritieke infrastructuur en technologie te beschermen en economische afhankelijkheid

verminderen. DKBZA, FIT, departement WEWIS en VLAIO ontwikkelen samen een **economisch veiligheidsbeleid**, en in het kader hiervan zal consultatie met het Industrieforum een rol spelen.

De koopkracht van de Vlaamse overheid, als aanbestedende overheid, is aanzienlijk. We nemen verder initiatief om die koopkracht via onze **overheidsopdrachten** als hefboom in te zetten om ons industrieel ecosysteem te versterken, en innovatie en duurzame economische groei te stimuleren. Dit alles met behoud van onze open economie en respect voor Europese regelgeving. We faciliteren ook in het bijzonder de deelname van onze kmo's.

Het Industrieforum zal de **belangen van de Vlaamse maakindustrie** in goed te keuren en nieuwe handelsakkoorden identificeren, zodat de Vlaamse Regering deze adequaat kan verdedigen.

We bewaken een gelijk speelveld door te ijveren voor **verscherpte invoercontroles**, het beschermen van onze bedrijven tegen marktverstoringen en het vrijwaren van een aantrekkelijk en veilig investeringsklimaat.

Acties

- ➔ Steunen van de Europese Commissie bij het afsluiten van evenwichtige handelsakkoorden die nieuwe marktopeningen creëren voor onze bedrijven en die inzetten op het verwijderen van handelsbelemmeringen
- ➔ Pleiten voor een versterking van de Europese handelsverdedigingsinstrumenten, zoals anti-dumpingmaatregelen tegen oneerlijke concurrentie
- ➔ Steunen van de onderhandeling door de Europese Commissie van aparte investeringsbeschermingsakkoorden met moderne investeringsbeschermingsstandaarden en investeerder-tot-staat-geschillenbeslechting
- ➔ Ontwikkelen van een economisch veiligheidsbeleid, gestoeld op Europese afwegingskaders
- ➔ Verder versterken van overheidsopdrachten als hefboom om strategische doelstellingen te bereiken
- ➔ In samenwerking met de federale instanties streven naar verscherpte controles op geïmporteerde producten om na te gaan of zij voldoen aan de geldende productnormering

In de verf zetten van de troeven van de Vlaamse industrie en uitbouwen van sterke industriële partnerschappen

Het **Vlaams buitenlands beleid** richt zich op nauwere banden met andere regio's en landen – zowel binnen Europa als wereldwijd – die over innovatieve industrieën beschikken, om kennisuitwisseling en technologische samenwerking te promoten, evenals handel en investeringen te bevorderen, met oog voor Vlaamse troeven op vlak van kennisinstellingen, logistiek en/of speerpuntclusters en -sectoren.

DKBZA staat in voor het verzorgen van de diplomatieke relaties met andere regio's en landen en zal in dat kader de komende jaren sterker inzetten op het uitbouwen van allianties op diplomatiek niveau voor de versterking van de industrie.

Export en buitenlandse investeerders aantrekken zijn belangrijke levensaders van onze Vlaamse industrie. We gaan op zoek naar nieuwe afzetmarkten en investeringsopportuniteiten voor de Vlaamse bedrijven. Het **Vlaams agentschap voor Internationaal Ondernemen (FIT)** is en blijft hiervoor de centrale actor. FIT heeft haar kantorennetwerk in het buitenland geoptimaliseerd om Vlaamse bedrijven beter te ondersteunen bij export. Door gerichte strategieën per regio en sector in te zetten, spelen we in op de unieke sterktes en economische kansen van elke markt.

Flanders Investment & Trade maakt tegen eind 2025 een **evaluatie van de structurele partnerschappen 2022-2026**. Hierbij wordt de evaluatie van de industriefederaties en speerpuntclusters, die een structureel partnerschap hebben met FIT, meegenomen. In 2025 wordt het **instrumentarium** van FIT om Vlaamse bedrijven te ondersteunen bij hun internationale groei grondig geanalyseerd en geoptimaliseerd om maximale impact te garanderen.

Met meer dan 200 kleine en grote **missies en events** per jaar zorgen we er voor dat onze Vlaamse bedrijven eenvoudiger toegang krijgen tot buitenlandse markten. Economische missies zijn een hefboom voor het versterken van de concurrentiekracht van de Vlaamse industrie. Een uitstekend voorbeeld hiervan is de industriemissie, naar landen en regio's, die het Vlaamse industriële ecosysteem versterken, die FIT in nauwe samenwerking met de industriefederaties en andere partners binnen de Vlaamse overheid, zal blijven organiseren.

We zien onze **startups** als de kampioenen van morgen. Daarom versterken we onze focus op startups en bouwen we in nauwe samenwerking met alle betrokken actoren, verder aan een dienstverlening en omkadering op maat.

Acties

- ➔ Uitvoeren van een ambitieus missie- en eventprogramma
- ➔ Organiseren van industriemissies, in nauwe samenwerking met de industriefederaties, waaronder eind 2025 naar Duitsland
- ➔ Organisatie van gezamenlijke regeringstoppen met Nederland en Noordrijn-Westfalen met bijzondere aandacht voor concurrentievermogen, industrie, en energie binnen het EU-beleid
- ➔ Ontvangst van relevante politieke en economische delegaties met het oog op het uitbouwen van allianties voor de versterking van de industrie
- ➔ Proactief beleid voeren om buitenlandse investeringen aan te trekken, en dan vooral die investeringen die kwalitatief het Vlaamse speerpuntenbeleid en strategische sectoren versterken
- ➔ Versterking werking Startup.Flanders

3. VERDERE OPVOLGING

Dit geïntegreerd actieplan voor de Vlaamse industrie omvat de **prioritaire actiedomeinen en concrete acties** die in overleg met de industriefederaties aangeduid zijn als werkpunten voor de korte (2025) en middellange termijn.

De uitvoering van dit industrieplan wordt **jaarlijks opgevolgd** binnen het kader van het Industrieforum zelf, alsook door de werkgroepen die worden opgericht ter ondersteuning van het Industrieforum. We zorgen ook voor jaarlijkse opvolging binnen het kader van de werkgroep van het Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité (VESOC).

Jaarlijks wordt door de Vlaamse Regering **een stand van zaken** opgemaakt van de uitvoering van dit industrieplan. Tegelijk wordt in dat kader samen met de industriefederaties gekeken waar **actualisatie en bijsturing** nodig is in functie van de actualiteit en behoeften.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken,
Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport,

Annick DE RIDDER

Bijlage: Overzichtstabel actiedomeinen en acties

NR.	ACTIEDOMEIN	ACTIE	MINISTER	STATUS (op te starten/lopend/afgerond)
	Innovatie stimuleren			
		Het O&O&I-instrumentarium mee afstemmen op de behoeften van de industrie		
1		➔ Consultatie industriefederaties bij uitwerking O&O&I-beleid via deelname aan de Centrale stuurgroep O&O&I	MP	Lopend
2		➔ Opzetten van een traject rond een grotere valorisatie van de O&O&I-investeringen in Vlaanderen binnen de Centrale stuurgroep O&O&I	MP	Lopend
3		➔ Opzetten van een traject rond rationalisatie van en toegang tot de O&O&I-financieringskanalen binnen de Centrale stuurgroep O&O&I	MP	Lopend
4		➔ Hervormen van het clusterbeleid en de speerpuntclusters en daarbij ook aandacht geven aan het stimuleren van innovatie binnen de Vlaamse industrie	MP	Lopend
5		➔ Sterker inzetten op valorisatie en impact van de vier strategische onderzoekscentra (Flanders Make, VITO, imec en VIB) en op samenwerking van deze centra met de industrie via een gezamenlijk kennisplatform, met het oog op het versterken van de lange termijn concurrentiekracht van de Vlaamse industrie	MP	Op te starten
		Vereenvoudigen van het Vlaams subsidie-instrumentarium, met één aanspreekpunt voor ondernemingen		
6		➔ Optimaliseren, rationaliseren, vereenvoudigen en meer toegankelijk maken van het Vlaams subsidie-instrumentarium gericht op de Vlaamse industrie	MP	Op te starten
7		➔ Verdere uitbouw van VLAIO als 'centraal aanspreekpunt' voor ondernemingen, inclusief optimalisatie van het e-loket	MP	Lopend
8		➔ Samen met de industriefederaties het VLAIO-steun-instrumentarium verder in de markt zetten	MP	Op te starten
	De industrie ondersteunen richting decarbonisatie			
		Blijven inzetten op verhogen van de efficiëntie van de bestaande beleidsinstrumenten alsook op nieuwe beleidsinstrumenten		
9		➔ Uitwerken van een nieuwe programmanota voor het programma "Klimaat sprong", onderzoeken van de mogelijkheden voor het uitwerken van een organisatorische cluster aanpak, en onderzoeken hoe collectieve infrastructuur kan worden gerealiseerd, via een participatief traject	MP/ Depraetere	Lopend
10		➔ Bijsturen van het Moonshotprogramma, ter financiering van klimaatonderzoek, in de richting van meer focus op valorisatie (doorstroming van resultaten naar hogere TRL-niveaus)	MP	Op te starten

11		➔ Actualiseren van de Vlaamse waterstofstrategie, en opstarten van een studie voor wat betreft de inzet van groene en andere waterstof	MP	Lopend
12		➔ Evalueren van de verlenging van de Energiebeleidsovereenkomsten (EBOs) tegen ten laatste eind 2025	MP/ Depraetere	Lopend
13		➔ Intensief begeleiden van energie-intensieve bedrijven op hun pad naar decarbonisatie, via VLAIO	MP	Op te starten
14		➔ Blijven investeren in de kwaliteit van de data om de impact van de decarbonisatiemaatregelen en het reductiepotentieel nog beter te monitoren	MP	Lopend
15		➔ Betrekken van de industrie-federaties bij het uitwerken van maatregelen die toelaten om de Vlaamse broeikasgasemissiedoelstellingen tegen 2030 te halen, inclusief het aanleveren van data – voor zover mogelijk – door de industrie-federaties aan de Vlaamse overheid om beter toe te laten om de voortgang te monitoren, en het bekijken van de mogelijkheden die voortvloeien uit het project EnergieGrip dat recent werd uitgevoerd in opdracht van de netbeheerders	MP	Op te starten
16		➔ Overleg opstarten met alle belanghebbenden waaronder de industrie-federaties rond netflexibiliteit en -stabiliteit	MP/ Depraetere	Op te starten
		Zorgen voor de juiste financieringsinstrumenten om de decarbonisatie te versnellen		
17		➔ Evalueren en hertekenen van de bestaande instrumenten gericht op het steunen van investeringen in duurzame technologieën (zoals Ecologiepremie Plus, GREEN, en de Strategische ecologiesteun), met het oog op transparantie, eenvoud en efficiëntie	MP	Op te starten
18		➔ Strategische ecologiesteun zo gericht mogelijk inzetten ter ondersteuning van onze industriële centra (o.m. in onze havens en in andere industriële clusters)	MP	Lopend
19		➔ Inzetten van instrumenten gericht op het steunen van investeringen in decarbonisatie, waaronder via een transitie-instrument gebaseerd op de methode van tweezijdige 'contracts for difference' (CfD's) "bijpascontracten"	MP	Lopend
20		➔ Begeleiden van grote decarbonisatieprojecten via een aanpak op maat, waarbij verschillende steunmogelijkheden gecombineerd worden, en onderzoeken van de steun voor grote projecten in onze havens rond CCS en CCU, van de mogelijke ondersteuning voor waterstofgebruik, -import en -productie, en van het uitkoppelen en gebruik van industriële restwarmte.	MP	Lopend
21		➔ Behouden van de toegelaten compensatieregeling van de indirecte emissiekosten (CIE); betrekken van de industrie-federaties bij de geplande "uitgaventoetsing"; en nagaan, na de Europese evaluatie, hoe we de bijdrage aan de klimaattransitie in overleg met de sectoren kunnen versterken voor een toekomstig steunkader met respect voor aangegane engagementen en investeringszekerheid	MP	Lopend
22		➔ Op elkaar afstemmen van de bestaande instrumenten (bij VLAIO en VEKA) voor de vergroening van de warmtevraag van de industrie	MP/ Depraetere	Op te starten
23		➔ Verzekeren van een stabiel investeringsklimaat voor bijkomende hernieuwbare energieproductie	Depraetere	Lopend

24		➔ Onderzoeken, samen met PMV en het VEB, van de mogelijkheden, opportuniteiten, wenselijkheid en haalbaarheid van publiek-private samenwerking voor de financiering van klimaat-, energie-, en decarbonisatieprojecten	MP/ Depraetere	Op te starten
		Technologieneutraliteit centraal stellen		
25		➔ Hanteren van het principe van technologieneutraliteit	Allen	Lopend
26		➔ Onderzoeken door WEWIS van de mogelijkheden rond kleine, modulaire reactoren in Vlaanderen, en onderzoeken door PMV van de eventuele mogelijkheden om waar mogelijk en verstandig mee te (laten) investeren via participaties	MP	Op te starten
27		➔ Faciliteren van de afvang, vervoer, hergebruik of opslag van CO2 (CCUS)	Depraetere	Lopend
28		➔ Omzetting van de REDIII bepalingen voor RNFBO voor industriële waterstofgebruikers, via een actieplan door VLAIO om invulling te geven aan de bepalingen m.b.t. de integratie van hernieuwbare energie in de industrie (incl. de RFNBO-doelstelling)	MP/ Depraetere	Lopend
	Een goede afstemming verzorgen tussen het omgevingsbeleid en de industrie en volop inzetten op de circulaire economie			
		Proactief structureel overleg opzetten tussen het beleidsdomein Omgeving en de industrie ter bescherming van de competitiviteit		
29		➔ Aanduiden van één aanspreekpunt voor industrie bij het Beleidsdomein Omgeving	Brouns	Afgerond
30		➔ Periodiek structureel overleg organiseren tussen industrie, leidend ambtenaren en kabinet van het beleidsdomein Omgeving, met volgende actiepunten:	Brouns	Lopend
31		✓ Opstellen en uitvoeren van actieplan door gemengde expertencommissie, met inbreng van belanghebbenden uit de industrie én met aandacht voor quick-wins	Brouns	Lopend
32		✓ Overheid als civil servant: versterken werking VIP-cel en promoten realisatiegerichte attitude bij administraties	Brouns	Lopend
33		✓ Bewaken no gold-plating bij vergunningsverlening en omzetting van Europese wetgeving door middel van meer uitgebreid belanghebbendenoverleg	Brouns	Lopend
34		✓ Uitwerken en wettelijk verankeren van een uniform, duidelijk, rechtskader voor het lozen van (micro)polluenten in overleg met de belanghebbenden, via een Vlarem-aanpassing	Brouns	Lopend
35		✓ Overgaan naar een doelfasering voor de Kaderrichtlijn Water in overleg met de industrie en de Europese Commissie	Brouns	Lopend
36		✓ De milieukwaliteitsnormen in het kader van water periodiek evalueren en actualiseren	Brouns	Lopend
37		✓ Bij de Europese Commissie de problematiek van conflicterende doelstellingen (onder meer met betrekking tot waterbesparing en ophoping vuilvracht) onder de aandacht brengen met de vraag naar oplossingen op EU-niveau	Brouns	Lopend

38		✓ Bij de implementatie van de natuurherstelwet rekening houden met socio-economische impact en overleg/inspraak met economische belanghebbenden	Brouns	Lopend
39		✓ Omzetten van het PFAS-actieplan en plan Zeer Zorgwekkende Stoffen in concrete acties om de veiligheid en gezondheid van de burgers te beschermen op een manier die ruimte blijft bieden aan de realisatie van industriële projecten; en daarbij inzetten op een gebiedsspecifieke en kostenefficiënte risicogebaseerde aanpak, die een werkbaar evenwicht vormt tussen bescherming van mens en milieu, bescherming van strategische sectoren, milieuwinst en maatschappelijk verantwoorde uitgaven	Brouns	Lopend
40		✓ Informeren en stimuleren van bedrijven om milieukosten te beheersen en verminderen	Brouns	Lopend
		Vereenvoudigen en wegwerken van drempels voor grondstofverklaring		
41		➔ Opzetten van overleg tussen OVAM en de industrie-federaties met het oog op het optimaliseren van de informatieverstrekking en de procedure voor een grondstofverklaring ter versterking van de circulaire economie in Vlaanderen	Brouns	Lopend
	Talent verder ontwikkelen en er volop op inzetten			
42		➔ Uitbouwen van onderbouwde studiekeuzebegeleiding voor alle leerlingen in functie van keuzes in en na het secundair onderwijs	Demir	Lopend
43		➔ Doorstarten en Vlaanderenbreed uitrollen van initiatieven zoals Talentcenters en het Beroepenhuis	Demir	Lopend
44		➔ Aanpassen financiering van technische en beroepsgerichte opleidingen aan reële noden zodat het geen drempel vormt voor jongeren om in te stappen	Demir	Lopend
45		➔ Hybride professionele carrières stimuleren door bedrijven te laten participeren in het beroeps- en technisch onderwijs	Demir	Lopend
46		➔ Duaal leren optimaliseren en flexibiliseren voor scholen en bedrijven	Demir	Lopend
47		➔ Huidige stageregeling aanpassen door in het vijfde en zesde jaar dubbele finaliteit en het vijfde jaar arbeidsmarktfinaliteit flexibele vormen van werkplekieren mogelijk te maken, terwijl we voor het zesde jaar arbeidsmarktfinaliteit en zevende jaar gericht op doorstroom naar de arbeidsmarkt blijven inzetten op voldoende kwalitatieve stage-ervaringen	Demir	Afgerond
48		➔ Maximaal inzetten op het mobiliseren van sectoren om scholen te ondersteunen bij de organisatie en invulling van diverse vormen van werkplekieren	Demir	Lopend
49		➔ Inzetten op talent- en competentieontwikkeling via het toevoegen van een specifieke STEM-focus aan de ondernemerschapstrajecten van de SYNTRA	Demir	Op te starten
		Maximaal inzetten op activering van jongeren en inactieven vanuit een concentrische aanpak		
50		➔ Inzetten op levenslang leren en werkbaar werk	Demir	Op te starten
51		➔ Inrichten van opleidingstrajecten die volledig bij werkgevers kunnen plaatsvinden	Demir	Op te starten
52		➔ Realiseren van verhoogde instroom in industrie van werkzoekenden en inactieven door structurele lokale samenwerking tussen industrie-sectoren en VDAB	Demir	Lopend

53		➔ Onderzoeken, in het kader van economische migratie, van de opzet van een ‘fast lane’ voor erkende referenten-bedrijven, zonder dat dit de reguliere procedure mag vertragen	Demir	Lopend
54		➔ Sectorconvenanten inzetten als hefboom voor de noden van de industrie	Demir	Lopend
55		➔ Voorbereiden van werknemers op transities	Demir	Lopend
56		➔ Optimaal benutten van de Europese fondsen zoals Globaliseringsfonds om collectieve ontslagen op te vangen	Demir	Lopend
	Onze strategische infrastructuur, waaronder de havens, sterker maken			
		Inzetten op strategische infrastructuur		
57		➔ Regelgeving aanpassen m.b.t. duurzame vrachtvervoeroplossingen (massaverhogingen, afmetingen zero-emissie voertuigen)	De Ridder	Op te starten
58		➔ Verder uitwerken zero-emissie vracht beleid waaronder de verdere uitrol van laadhubs en waterstofinfrastructuur	De Ridder	Lopend
59		➔ Versterken van multimodale oplossingen door het uitwerken van een actieplan binnenvaart en het updaten van de Vlaamse spoorstrategie	De Ridder	Op te starten
		Inzetten op onze havens als unieke hubs van industrie en investeringen		
60		➔ Ondersteunen van de havenbedrijven als industriële centra en betrekken ervan als belangrijke partners bij de uitrol van een industrieel beleid	MP/ De Ridder	Lopend
61		➔ Voorzien van ondersteuning voor het uittesten van schepen die geen CO2 meer uitstoten, en van ondersteuning via oproepen voor het realiseren van walstroom in onze havens met focus op de segmenten container- en passagiersvaart	MP/ De Ridder	Lopend (walstroom)
62		➔ Uitwerken van een internationaal havenbeleid, in samenspraak met de Vlaamse havens en betrokken departementen en agentschappen	MP/ De Ridder	Op te starten
	Samen met de federale overheid werken aan een samenhangend en gecoördineerd beleid			
63		➔ Meewerken aan het interfederaal plan voor de industrie en aan de agenda “MAKE 2030” (2025), zodat we de Vlaamse specifieke noden en prioriteiten rechtstreeks kunnen integreren	MP	Op te starten
64		➔ Voeren van een met de federale regering gecoördineerd beleid op basis van de energienorm om de energiekosten van onze ondernemingen competitief te houden	MP/ Depraetere	Op te starten
65		➔ Samenwerken met de federale overheid om de federale investeringsplannen in (energie)infrastructuur af te stemmen op de decarbonisatie- en investeringstrajecten van de Vlaamse industriële bedrijven	MP/ Depraetere	Op te starten
	Internationalisering en de Europese en internationale concurrentiekracht van de industrie versterken			
		Maximaliseren van de Europese hefbomen voor de Vlaamse industrie		

66		➔ Proactief verdedigen van de Vlaamse industriële belangen in Europa en in komende EU-initiatieven	Allen	Lopend
67		➔ Consulteren van de industrie, via de industriefederaties, bij de Vlaamse standpuntbepaling omtrent Europese dossiers	Allen	Lopend
68		➔ Concurrentiekracht als belangrijke parameter meenemen bij het bepalen van prioritaire EU-dossiers van de Vlaamse Regering	Allen	Lopend
69		➔ Proactief in dialoog gaan met onze buurlanden over de ingezette instrumenten voor de klimaattransitie voor onze industrie, om een subsidierace te vermijden en een gelijk speelveld te realiseren	MP	Lopend
70		➔ Ondersteunen van de industrie bij steunaanvragen voor Europese steunmechanismes (ETS Innovatiefonds, Horizon Europa, de aangekondigde Decarbonisatiebank...) met als doel de slaagkans van Vlaamse projecten te verhogen	MP	Lopend
71		➔ Pleiten voor opschaling naar EU-niveau van een instrument zoals contracts for difference voor decarbonisatietechnologieën in de energie-intensieve industrie	MP	Lopend
72		➔ Inzetten op voldoende EU-middelen voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie binnen het toekomstig meerjarig financieel kader, met bijzondere aandacht voor opschaling van innovatie en gebaseerd op excellentiecriteria	MP	Lopend
73		➔ Streven naar voldoende coherentie tussen het toekomstig meerjarig financieel kader en de internationale en Europese doelstellingen rond decarbonisatie		
74		➔ Actief bepleiten om de RFNBO-doelstelling bij te sturen, zodat niet alleen groene maar ook koolstofarme waterstof kan bijdragen aan deze doelstellingen	MP/ Depraetere	Lopend
75		➔ De evaluatiemomenten en bijsturingsmogelijkheden, voorzien in de Europese richtlijnen en verordeningen, aangrijpen om de haalbaarheid van het jaarlijks reductiepad voor ETS1, de effectiviteit ervan op klimaatvlak en de impact ervan op het concurrentievermogen, de koolstoflekage en de handelspatronen te beoordelen en gepaste bijstellingen te bepleiten	MP/ Depraetere	Lopend
76		➔ Blijven ijveren voor een robuuste bescherming tegen het risico op koolstoflekage, en nauwgezet opvolgen van het CBAM-mechanisme met bijzondere aandacht voor sectoren die hun productie buiten Europa exporteren, en nagaan hoe de volledige waardeketen van de industriële productie voldoende beschermd kan worden	MP/ Depraetere	Lopend
77		➔ Blijven ijveren voor het herstel van het gelijk speelveld en voor een strikt afgelijnd kader met duidelijke spelregels in het kader van de herziening van het staatssteunkader	MP	Lopend
		Bewaken van de internationale concurrentiepositie en zorgen voor eerlijke concurrentie		
78		➔ Steunen van de Europese Commissie bij het afsluiten van evenwichtige handelsakkoorden die nieuwe marktopeningen creëren voor onze bedrijven en die inzetten op het verwijderen van handelsbelemmeringen	MP	Lopend
79		➔ Pleiten voor een versterking van de Europese handelsverdedigingsinstrumenten, zoals anti-dumpingmaatregelen tegen oneerlijke concurrentie	MP	Lopend

80		➔ Steunen van de onderhandeling door de Europese Commissie van aparte investeringsbeschermingsakkoorden met moderne investeringsbeschermingsstandaarden en investeerder-tot-staat-geschillenbeslechting	MP	Lopend
81		➔ Ontwikkelen van een economisch veiligheidsbeleid, gestoeld op Europese afwegingskaders	MP	Op te starten
82		➔ Verder versterken van overheidsopdrachten als hefboom om strategische doelstellingen te bereiken	MP/Crevits	Op te starten
83		➔ In samenwerking met de federale instanties streven naar verscherpte controles op geïmporteerde producten om na te gaan of zij voldoen aan de geldende productnormering	MP	Lopend
		In de verf zetten van de troeven van de Vlaamse industrie en uitbouwen van sterke industriële partnerschappen		
84		➔ Uitvoeren van een ambitieus missie- en eventprogramma	MP	Lopend
85		➔ Organiseren van industriemissies, in nauwe samenwerking met de industriefederaties, waaronder eind 2025 naar Duitsland	MP	Lopend
86		➔ Organisatie van gezamenlijke regeringstoppen met Nederland en Noordrijn-Westfalen met bijzondere aandacht voor concurrentievermogen, industrie, en energie binnen het EU-beleid	MP	Lopend
87		➔ Ontvangst van relevante politieke en economische delegaties met het oog op het uitbouwen van allianties voor de versterking van de industrie	MP	Lopend
88		➔ Proactief beleid voeren om buitenlandse investeringen aan te trekken, en dan vooral die investeringen die kwalitatief het Vlaamse speerpuntenbeleid en strategische sectoren versterken	MP	Lopend
89		➔ Versterking werking Startup.Flanders	MP	Op te starten